82. ԻՐԵՔ ՀԸՐՍԱՆԵՔՅ

Ամմեն ուռութանա իրիքյնակը տուս կյալը նբաստ թխես ա Կքավա սարեն ճկատեն։

Էտ Կքավա սարը էնքան ղաշանգյ սար ա, վեր ամմեն մին հղե քյնող ընդրա պեցուր քրերեն, թխպըմը կորած սրերեն յըշիս ա, ղորթ-ղորթ վեր պըռըշեն ճուրը քյինիս ա՞։

Ամմեն ուռութանա, հալա լուսը լավ շտված, շուրուններն վեր ըսկսես ըն վխճրհավա ածելը, մարթիս հոքյին փառավերվես ա, սրերտը վրեննն ա կընաս։

Մհետ քյոհնա վրխտեն մին պառավ կնեգյ Կքավա սարեն կլխեն մին սորփ ա շինիլ տաս, վեր ժողովուրթը միշտ ըտեղ սորփ քյեցած տեղը ուրան մընընեն քցին։ Ղուրթղորթ վար աստուծ ղորմի էտ պռավեն։ Ըտրա շինած տեղը շատ լավ տեղ տուս եկավ։

Վըրթեվուրը կյալ նբաստ հիլբիհալ սաղ ժողովուրթը կնընշ-կյարմուր կյեցած ամեգյը ուրանց աղկեն նհետ քյիս ըն ըտեղ, քյեփ ընես, զուռնա ըծես, պար կյաս, ահետ էլ ըսկսես քյեփ անելը, օտիլ-խմելը։

Ջահիլ ըխճկեքյն էլ ուրանց հավան կացած հընգերունցը նհետը քյիս ըն ծաղեգյ քըղես ջանգյուլումի հետի, ծաղեգյը մին օշնակ ըծես, ճիրավ լըցնես, մեչը ամեն մին ըխճրկանա մին նշան ա քըցիս, էլա երք ըսելավ կյաս ուրանց մըհլին նհետ խոնվես։ Համաան էս ժողովուրթը պարի, շատ հալալ մարթիքյ ըն իլալ։ Ըստրանց բը-ղերեն տանձը, խնձորը, մհասուրը, պամագորը, վեր վեր էլ տեռնա,

փթթե, էլհա հրեվանը հրվանեն բոստանեն, բաղեն, ծեռքը նի չի տալ։ Ըստրա հետե էլ ընդրանց շենին անըմը տըրալ ըն «Հալալքյանդ», էս Հալալ քյանդա երե բաղեն եիծուն քշտեն խաչի ընըմավ երեսունըէրկու տըրեկան մին լավ մարթ ա ըլալ ըպրես։ Էս մարթը ուրան կընգանը նհետ էնքան դոստ ա իլալ, վեր միշտ մին հըլավըմ ըն իլալ քոն ինիս, մին ըմանըմ ըն իլալ հաց ուտես։ Մինը վեր չոռ ա իլալ ըսես, մինըն էլ շան ա իլալ ըսես։

Մեհետ էլ խաչին ուրան կընգանը նհետ մին լուանընգյա քշեր բլկոնեն նստած սկսես ըն ըխշարքես լավ նան փիս պիներան խոսելը։

Ըտրա կնեգյը ափաթը կտրես ա, թա.— խա՛չի, ա՛ մարթ, դուզըն ասե, էտ վեր տի հետաս մտրկմետակ ըս կյաս, ինձ շատ ը՞ս սիրիս, թա խրեգյ։

Խաչին ըսես ա.— Դե ավալ տու ասե, հետան էլ յրես ասիմ։

Կնեգյը ըսես ա. — Յրես քյրեզ էնքան ըմ սիրիս, հինչքան սեմիշկան ըրեվեն։

Խաչին ըսես ա. — Յրես էլ քյրեզ էնքան ըմ սիրիս, հինչքան պիրինձը իրիքյնակեն։ Հինչ կլոխնետ դանգյ անիմ, շատը-խրեգյ խուսելանը ետը ըստահանք ըսկսես ըն ուրուր քշտավը պարանց ընգնելը, քոն ինիլը։

Քշերը շատ ա ընցնես, խրեգյ ա ընցնես, էլ ետքան գյիդաս չըմ, Խաչին ըսկըսես ա մին զուլում արաղ տըեսնալը։ Էն տսնաս ա մին չլիս սև օխծ կնգանը ծոցան կլոխը տուս ա ունես հըլբհալ ուրան սրտան կծես, թա փախչի, Խաչին հըլբըհալ փռնես ա թոզ ընես։ Թարսու նման քյիս ա, ընգնես ուրան էրկու տղեն կարավաթեն յրա։ Օխծը ըսես ա, թա խխոնցը կծե, բուրգան էրկու ըլըվալավ ընես ըխճըկերքյ ըն տուս կյաս, էտ օխծեն ըսպնես։

Խաչին քնումը սաբավ ըսես ա թա.— էտ ըխճըկերանցը ըրած լավութունեն հետե կլոխ տա, բուրդան կլոխը նի յա կյաս կնգանը քթեն, կնեգյը լոք ա տաս, «ա՛ մարթ, ա մարթ» ընես, եր կըցնես։

Մարթը թառանչ քշիլավ ըսկսես ա արաղը նաղլ անելը։ Ջիքերանը արաղը պրծնելը, լուսընաս ա՞։

Մըրթըկնեգյ ըսկսես ըն քնենքյ անելը։ Խաչին քյինիս ա բաղարը, ուրան էրկու տըղերանցը նըհետ, համ էլ մտրծես ա, ըսես.— Հիրը ինիս ա ինի, իմ կնդանաս ինձ վնաս ա կյլական։ Յրես կլոխ ըմ յոր ուննական քյինիմ մին օխտը տարե ըստեղ-ընդեղ ապրիմ, ետնան էլ կյամ կոշտը, թա ուրան լավ կպահե, էլհա իմ կնեգյս ա, թա փիս կպահե, թոզ աստուծ պատիժ տա։

Խաչին քյիս ա տսնաս մին պառավ կնեգյ հեն ա բզարեն ղրաղեն նստած, մին ծետ, մին էլ էրկու ծտու ծու ծեռքեն ծխես։

Խոխենքյը տեսնալը նբաստ լաց ըն ինիս, թա.— Ապա, ինքյ կալ, մրեղ տո։

Խաչին էլ մտածես ա, վեր էս ա կլոխ ըմ յոր ունես, քյինիմ, խխոնցրս քյեփեն հո՞ր նի կյա՞մ։

Տրանց հետե էտ էրկու ծուն ունքյ ա ունես թա կյա, պառավրն ըսես ա.— էտ էրկու ծուն համանն էտ ծտեննն ա, էս ծետն էլ մեր տանը պատրմն ա միշտ պուն տինիս։ Խոխենքյրս լոխ մեռալ ըն, մինչա մնացալ ա էս ծետը էս իմ հնգյերն ա։ Կլխավրտ շոռ տամ, շատ ըմ խնթրես, վեր մին լավ տեղ պահիս, ճոտեր անի, հու վեր ըխշարքըմ օրիշին բըլենեն կուտուրես ա, աստված էլ ընգրա բըլենեն կուտորե՞։

Խաչին պրիս ա էրկու ծուն տնիս ուրան օթախներեն մինումը, ծետրն էլ թուլ ընես տանը, ինքյը կընգանը ըսես.— Հինչ մարթ էլ կյա՞, թողիս վեչ նի մնենե էս օթախը։ Թող ճոտեր անե։

Խոխենքյրս միշտ թուլ կանիս, հանցու խաղ անին, ինքյը փռնես ա խխոնցը պըշպըշորես, կնգանրն էլ կոլավը ընգնես, աղի ըրտասունքնեն շըռռըցնելավ կլոխ յոր ունես, քյիս։ Թա ըրդի ըշտեղ ա քյիս, ըտ էլ աստուծ կգյիգա։

Կնեգյը շատ ա լաց ընիս, խրեգյ ա լաց ընիս, էտ աստուծ կգյիգա, ըսկըսես ա ինքյը ուրան խելք տինիլը, ըսես ա.— Աստված իմ աշկերս քուռըցնես ա հինչ տեռնա, մարթս վեր իստի բեյնամուս ա, պա քյիս ա, քյինի, հալա հանցրմ մեկալ օրան ախճիգյը ինիմ։

Իստի յա ըսես վաղ տաս բիգի հիլին, թա տեսնա ջահիլ ա՞, թա պառավ։ Մին խիլլա ծռմռոտելանը ետը, ըսես ա.— Խե՞ յրս գյիգաս չը՞մ, վեր ամմեն թոշես մինը հանց ա մղրըճանշու աշկ ինի պըլպըլաս։ Խե՞ գյիգաս չը՞մ, վեր աշկերրս հանց ա փըլստրատին տվող մտանու աշկ ինի։ Վրեղրն իմ կլխե՞ս, լհա ասիս տանն ըմ մըննակա՞ն։

Իստի յա ըսես, պրծնես, հըլբըհալ վաղ տաս քյուչան, թմաշա ընելու հետե։ Թարսու մնան մին ախմախ շան տղա թառը ծեռքեն, երք ըսելավ կյամ ա թա ըտրա գըրբղեն քշտավը քյինի՞, էտ բեյնամուս կնեգյը հլբըհալ սիրահարվես ա ըտրա յրան, սոտ տեղան ճպղես, շրոմի վեր ընգյնես, թա հանցու վեր էտ երք ասողը կյա, պցրցնե։

Պա լհա տրա մթկավը չի տռնա՞՞՞ս։

Էտ տղան տեսնալրն նըբաստ, հլբըհալ կյաս ա կուռնան փռնես, յոր օնես։

Էտ թեյնամուսը աշկերը հլրհա̈լ պըցըհոփ ա ընես, թա̈.— Տու ինձ սըղըցրալ ըս, ա̈հետ էլ տար մեր տոն։

Տղան տընես ա ըտրան տոն, էտ կնեգյը հացա, զատա շինիս ա, սկսես ըն ուտելը։

Էտ տղան ըսես ա.— Մարթ օնի՞՞ս։

Էտ րեյնամուսն էլ շիլ ա ընգնես ըսես.—Չէ, քսանըօթ տըրեկան ըմ։

— Դե լա̈վ, վեր քսանըօթ տրեկան ըս, իտի էլ ղա̈շա̈նգյ, խե՞ շըքրանը մհենգյ մարթու չըս քյեցա́լ։

Կնեգյը ըսես ա.— Քյեցալ ըմ է՛, խրեգյ ըմ կացալ, էրկու տղա օնիմ։

Էրկու տըղեն անըմը տալանը ետը էտ տըղան հլրհա̈լ ըսես ա, թա̈ տո̈ւս կյա, էտ կըներգյն ըսես ա. — Վեննը կաց, մին պեն ասիմ, վեր մեռնիմ էլ, յըես կյաս ըմ քյըեղ։

Էտ տղան ըսես ա.— Դե թողե քյինիմ, փող թուփ անիմ, կյամ քյըեղ օղիմ։ Էտ տղան քյիս ա եշիլ տաս, տըեսնա էտ պեննեն կլո̈խը հի՞նչ տո̈ւս կկյա։

Ցիգանը ըսես ա.—Էն կնեգյը շատ ա քյըեղ սիրիս, ամմա հեն ա տանը էրկու ծտու ճոտ կա, քյինի մորթել տո, կեր, քյըեղ հինչ վնաս կյա ընդրանա յա իննա̈կան։

Տղան կյաս ա տները շոռ կյաս, վերչին տոնը էտ կնեգյը թուղես չի պենա։

Խիլլա̈ խուսեյանը ետը պնա̈ս ա, տըսնաս իրեք ծետ մաչին, ըսես ա.— Ստրանք մորթե, իփի, ուրո̈ւգյո̈ւնը կյամ, ուտիմ։

Կնեգյը ըսես ա, թա̈ մաղերը քանդի, ըսես ա.— Թող վեխճար մորթիմ, համոթ ա։

Տղան ըսես ա.— Չէ՛։

Վերչը կընեգյը մըրթուտես ա, շինիս, քյիս թա̈ ճո̈ւր պիրի, կյաս ա տըսնաս տըղեքյը ըշկոլան եկած, կերած։ Կիճի տղան կըլխընեն ա կոլ տվալ, սկսալ զկռհատ կյալը, հլըըհա̈լ վըեսկե յա վեր տեռալ, ամմա մեծը, ուտելըն նըրաստ հլրհա̈լ իմաստուն ա տեռալ։

Մարը էտ պենը տեսնալը նըա̈ստ տրանց ըսկսալ ա թակելը, թա̈.— Տուք խե՞ կերալ ըք։

Խոխեքյը տո̈ւս ըն տեռալ բիդի շկոլը փախալ։

Սիրականը եկալ ա, թա.— Պա հի՞նչ տեռավ։

Կնեգյը թա.— Պա իստի իստի պեն։

Սիրականը թա.— Դե վեր իստի յա, ըտանց կտորել տո։

Մարը քյաթա յա թըխես, ճար ըծես մաչը, վեր կյան օտին, կտորվին։ Համա՜ն իմաստուն ախպերը թուղես չի։

Կյալը նբաստ հլբըհալ ըսես ա.— Մաման մատաղ, պա կերեքյ շատ ըք սոված։

Իմաստունը ըսես ա.— Մամա՛, մեր վարժարեղը շատ տա՜ս ա տրվալ, մջալ չօնիքյ։

Մըհետ էլ յորղանը ճրես ա, վեր կյան քոն ինին, կտորվին։ Էլհա իմաստուն ախպերը թուղես չի։

Էրկանըկարճ մտածելանը ետը ծեն ա տաս մին մարթու, մին փութ վրեսկե տաս, թա՜.— Տար ծըմակըմը կտորե ըտրանց։

Էտ մարթը ընես ա առաշկը, թա տանե, կտորե։

Հղեցը իմաստունն ըսես ա.— Ապեր, մրեղ ըշտեղ ը՞ս տընես։

Ըսես ա.— Ապերը ծրեզ մատաղ, հի՞նչ կյեղիմ, ծեր մար իստի քյա՜լագյ ա ուղիս պիրի ծեր կլոխը։

Իմաստունը ախպորրն ըսես ա.— Ախպեր վրեսկե վեր ածե։ Կիճի ախպերը վեր ղկռհատ ա կյաս, վրեսկե յա վեր տրոնաս։

Իմաստունը մաննը կտրես ա, էրկու հլբվնեն ըռնըթաթախ ընես, տաս հուլուվուրեն, թա՜.— Քյինի խրարը տար վեր կտորալ ըս։

Տրանք շատ ըն կյաս, խըրեգյ ըն կյաս, կյաս ըն հսնես մին խոր ծմակ, տսնաս էրկու հղե, մինին մեչ տրեղը մին փա՜գի յրա կյը-րած, թա՜. «Ըստեղավ քյինողը ընգնե սովու մաչ»։ մինին էլ կյիրած. «Ըստեղավ քյինողն էլ ընգնե օրա՜ն հղե»։ Էրկու-իրեք սհաթ ուրուր անա լա՜ց ինիլավ պուչպուչուրես ըն, պժինվես, հանցու վեր ամ-մեգյը ուրա՜նց շանը քյինին պահին, շընըրնեն յաղու ծեռքա աղագին։

Իմաստունը շատ ա քյիս, խրեգյ ա քյիս, տսնաս ա մին տրեղ տափերը լոխ ա՜ռուն ա։ Ըռնեն մաչավը քյիս ա, թա՜ ճուր քթենա-խմե, տսնաս ա էնա մին ախպուրու ղրաղե մին պառավ նստած։

Ըսես ա.— Ա՛ մար, յանի հի՞նչ կինի, վեր թողիս ճուր խմիմ։

Պառավըն ըսես ա.— Բա՛լա, ախեր կըկյան ինձ էլ, քյըեղ էլ մորթին, էս ախպուրը թաքավերեն ախպուրն ա։ Վեչ մինը իրա-վունք չօնե ըստղան ճուր խմե, պա տսնաս չը՞ս աշխարքս ուրուր կոխած։

Ըսես ա.— Աղի ջան, էս հի՞նչ ա՜ռուն ա է՛, ախե՛ր։

Պառավըն ըսես ա.—Էտ էրկու թաքավերը էս ա օխտը տարե յա կռվես մին ըխճկա դա՜ռդա։ Մին թաքավերեն մին ըշկանե տղա օնե, ըսես ա թա էն մին թաքավերեն, վեր մին հուրիփա՜ռի ախճիգյ օնե, օղե, ախճիգյը քյիս չի, տրա հետե կռեվ ա, տու ըստըղաս քյինի, խըեղճ ըս, քյըեղ մորթիլու յըն։

Իմաստունը յիշիս չի, հղե յա ինիս։

Պառավը ըսես ա.— Ա՛ բալա, վեր քյիս ըս ըռշկետ էն ա ծմակեն մաշին մին թըռշկան ծի կա, թա̈ վեր կա̈րիս էտ ծին յեր ինիս, սաղ ըս մննական, թա̈ չէ՝ չէ։

Իմաստունը կյաս ա տսնաս ծմակեն խորքումը մին ծի։ Ջլա̈վը ըսես ա թա կտրե, փախչի։ Կյաս ա թա փռե, թուղես չի։ Շատ ա չալմիշ կյաս, խրեգյ ա չալմիշ կյաս, կրես չի։ Ըտըեղ էլ քունավ ա ընցնես։

Ըրա̈զըմը տսնաս ա, վեր մին ախճիգյ կյաս ա, թա̈.— Մղա̈փո̇ւն ըս տու, ա՛ շա̈հիլ տղա՛, վեր եկալ ըս ըստըեղ, քյըեզ ըսպննական ըն։ Եք խոսկես անշուկ կալ, ըզադվե։ Հեն ա ծիյին անա վերը ծառենը փչակումը մին քար կա, քարեն տակեն էլ ծիյին մա̈զա̈ն մին մա̈զ։ Քյինի վեր կալ, կտրե, ծիյին օժը պկսլական ա, վեր ՛իլ, հանցու քյըեղ սպանող չինի՛։

Բո̇ւրդա̈ն էտ տղան լոք ա տաս, տսնաս ա̈րա̈ղ ա։

Եր ա կընաս մթկեն դոնը ընգած քյիս, տըսնաս դո̇ւզ։ Մա̈զը կտրես ա, կյաս եր ինիս ծին, ընգնես հղեն։

Քյիս ա, տըսնաս ըռշկեն մին պեցո̇ւր հասար քաշած պալատ։ Ծին քշիս ա, լոք տաս, նի մննես մաշը, ծին կպես։ Քյիս ա տսնաս մին ախճիգյ հեն ա սև շո̈րեր կյեցած մին կարավաթու յրա նստած։ Հինչքան խուսես ա, շողաքը տաս չի՛։

Ըռշկեն չուքես ա, ղաշանք ընես, թա.— Ա՛յ դունյա գյո̈զալի, խե՞ չըս խուսես, յըես փասանթես մարթ չը՛մ, ասե տեսնամ դա̈րդըտ հի՞նչ ա, վեր սև ըս կյեցալ, դա̈րդիտ դա̈րմա̈ն կանիմ։

Ախճիգյր խղճաս ա, ըսես.— Ա՛յ տղա, ինձ հետե իմ հա̈ր ո̇ւրա̈ն զորքավը օխտը տարե յա կռեվ ա ընես, ա̈րո̇ւն թփես, ո̇ւղիս չի, վեր ինձ տա մին քոռ տղու։ Էտ հավալամիշ իլա̈ծ տղան էլ էրկու վըեննը տիրա̈լ ա մին չըմըշկում, թա̈ չէ՛, վեր չէ՛, յըես էտ ախճիգյը բեդմա̈ օզիմ։

Տղան ըսես ա. — Յըես կըքյինիմ քյո̈մա̈գյ ինիմ։

Թուշկան ծիյին մին շալլըեղ ա թխես, թռչիս։

Քյիս ա, տըսնաս էրկու զորքը ո̇ւրո̇ւր նհետ կռեվ մտած։ Մինին բայդաղը սև ա, էտ ըխճկանը հա̈րն ա, ուղիս ա ասե, վեր մին ախճիգյ օնիմ ըն էլ օրը սև ա, էն մինին բայդաղն էլ կյա̈րմո̇ւր։ Էն մին թաքավերն էլ ո̇ւղիս ա ըտրանավ ասե, վեր աշխարքս վեր իստի կյա̈րմո̇ւր ա̈րո̇ւն անիմ, բիդի տղես սիրածը ո̇ւնքյ օնիմ։

Թաքավերնին յշիս ըն, տսնաս ծմակեն ըռխեն թոզը յեր ա ըլա̈լ երգյինքյը, ամմա զորք չի ըրվաս։

Իմաստունը ծին քշիս ա տղեն հորը զորքեն յրա, մեհետ վեր հո̈ւլլո̈ւրես ա, Թաքավերեն կլո̈խը եր ա ինիս երգյինքյը։ Մըն էլ վեր հո̈ւլլո̈ւրես ա, զորքեն կեսը քյիս ա։

Ըխճըկանը հա̈րը ըսես ա, թա̈ քյոմագյ ինի, իմաստունը թո-ղես չի, ըսես ա.— Ընդրանք մեղավեր չըն, մեղավերը ըսպանված ա, հինչքան ա̈րո̈ւն ա ըրալ, բոլ ա, քյեցեքյ, ըպրեցեքյ։

Էրկու թրա̈փեն զորքը թաքուն կյաս ըն, թա̈ տըեսնան էտ հի՞նչ աստուծ ա, վեր բո̈ւրդա̈ն ա̈րո̈ւնը ճրավ ա լվա̈ցա̈լ։

Կյաս ըն, տըսնաս մին ղա̈շա̈նգյ տղա։ Ըխճկանը հա̈րը հրաման ա տաս էրկու զորքեն, վեր էս մարթին խաթրու բիդի օխտը օր քյեփ անիքյ։ Օխտը օր, օխտը քշեր քյեփ ըն ընես։ Ըտրանա ետը էրկու թրա̈փեն ժողովուրթը ըսկսես ըն սերավ ապրելը։ Թաքավերեն ախ-ճիգյըն էլ սև շո̈րերը տեն ա քցես։

Էն աստուծը, մին ծեռք շո̈ր ա̈ր կյեցալ, վեր ըշխարքըմս հինչ ըռա̈նգյ ասիս, յրան ըլըվալավ ար ընես։ Ինքյն էլ ուրխոթուման հռըշնալ, ալավ-ալավ ար ընես։

Կողի լոխ ուրխացալ ըն, ամմա ըխճկանը հետե ասիս մին կռեվը պրծալ ա, մինըն էլ թա̈զա̈ յա ըսկսալ։ Սրտեն մաչը մին կրակ ա ընգալ, սեր կրակը, վեր մարթի խըրավես ա, քյո̈մո̈ւր շինիս։ Ըսես ա թա̈ քարերը, քոլերը, քա̈նդի։

Աշկերը տռնաս ա ամմեն մինը մին խնձո̈ր, ընգրա հետե անքոն անդարար մտըծես ա, ըսես ա.— Վեր մեռնիմ էլ, յըես քյիս ըմ էտ տղեն։

Էտ պենը հսնես ա էտ տղեն։ Տղան սուսըփուս կյաս ա ըխճկանը տոնը, ո̈ւրա̈ն սրտենը պըտմես, ըսես ա. — Յըես քյըեզ սիրիս ըմ, հունցու վեր մարթին հետե ճո̈ւր նան հացը։ Ամմա ինձ մո̈հլա̈թ տո, քյինիմ սրտըմըս մին ցավ կա, առնիմ, կյամ։

Տղան խոսկ ա տաս, հղե ընգնես, թա̈ ըշտեղ ա քյիս, աստուծ կգյիդա̈, մին էլ ինքյը կգյիդա̈։ Լա̈վը լհա̈ լա̈վ ա, աստուծ փիս կնգանը, դավաճան սիրածեն, փիս հնգյերեն, չար ըխճկանը մեսը փըթըցնե թափե տափեն յրան, մնա լհա̈ վսկռնեն, մին էլ երեսունըէրկու պատրոնը։

Իմաստունը կյաս ա, հսնես մին նոր աշխարք, տսնաս մին շա̈-հիլ տղա, էն աստուծը, վեր կրակ էլ քցիս, խնձըռնավետը վեր չի ինի՛լ, հեն ա մին բո̈լո̈ւկ ղազ ըրած առաշկը, պըհես։

Էտ իմաստուն տըղան ըսես ա. — Ախպեր տղա, տու հո՞ւ վըս, հո՞ւր ղղարած ըս։

Ղզարածը ըսեսա. — Քանե վեր ըշխարքումըս կնգանը խափիլը,

մարթկանց ըշկրկպոթունը կա, էտ ա տու վէլ ըս հվարած առնլական, սուս ըրա, քյինի։

Իմաստունը ըսես ա.— Ա՛խպեր, թա՞ տուզն ըս, միկա հաց տամ, կեր։

Ղզարածը ըսես ա.— Քու հացըտ հարկավեր չի, իմ ըրտուսունքնիս ինձ կքշտրցնե։

Ըստի յա ըսես, ըսկսես լաց ինիլը։ Իմաստունը թուղես ա, կյաս մին տոնավ նի մնես, թա.— Բա՛շի, ինձ ղոնաղ չը՞ս անել։

Մին պառավ ըսես ա.— Ղոնաղ կանիքյ, ամմա շոր չունիքյ։

Ըսես ա.—Վնաս չունե, թաքյ լհա՞ տռանը չմնամ։

Ուրուգյունը էտ ղզարածը կյաս ա համին էտ տոնը։ Պառավը քյիս ա, թա՞ կվերը կթե։ էտ իմաստուն տըղան բուրդան տեսնում ա մին շարմաղ-վլլամաղ ախճիգյ եկավ, ասիս լհա՞ մղրհացու կրոյնը ինի։ Պուլլոր, ղաշանգյ, աշկերըն էլ ասիս էրկու աշկ ինի երգյինքումը, դոշին էլ վեր եշիս, ամման աստու՞ծ, ասիս ղուլի պերց ինի։

էտ ախճիգյը ըսես ա.— Ղազերը լոխ պերա՞լ ըս։

Ղզարածը ըսես ա. — Հա, խանըմ շան։

Ախճիգյը ըսես ա.— Վեր իտի յա, փոնե էս խնձորը կեր, վեր սերտըդ դինչանա, խեղճ ըս։

Տանը խալխը լոխ հըվըքվես ըն, ըսկսես ըն հաց օտելը։ Ղոնաղըն էլ ա սկսես օտելը։

Հացը օտելանը ետը պառավը ըսես ա.— Ղոնաղը շատ պեներ գյիդող կինի, մին պեն ասե, քշերը անջուկ օնիքյ։

Ղոնաղն ըսես ա.— Յըես իրեք պընգըլ ըմ ըսլական, թա՞ վեր քթիքյ, յըես ըստղաս տուս կըկյամ, թա՞ վեր քթիքյ վեչ, էս ղզարածն էլ, էս ախճիգյն էլ ինձ բեդմա տաք։

Պառավը ուրան շատ գյուգողի տեղ տինիլավ ըսես ա. — Հա, լավ, հի՞նչ կինի՞, աշխարքս ամա՞լ, տու վէլ շամալ, ասե։ Թա՞ չէ ըռշտոտումըս կյամ ա, ամմա հալա՞ քոն ինիլի վախտ չի՞։

Ղոնաղը ըսես ա.— Էն հի՞նչն ա, վեր մին թառանչը տուս ա կյաս իրեք սրտա, համ էլ մին ցավ ա տուրուր տաս իրեք սրտըմըն էլ։ Էն հի՞նչ ա, վեր էրկու չոր կլոխ հեն ըն մին չոր կրկաժըմ տիրա՞ծ։ Էն հի՞նչ ցավ ա, վեր քարըքար ընգա՞ծ մարթկանցը ծիքյ ա տաս, պիրիս ուրան ուրուրուցեն կոշտը։

Վեչ մին հարցեն էլ պառավը կրես չի բագասխանը տա, ըտրա հետե խնթրես ա, վեր բաղասխաննին ասե։

Ղոնաղն ըսես ա.—էտ էն թառանչն ա, վեր էս սհաթիս բիդի քաշի ախպերը, քթա՞ծ ախպորը հետե, էտ էն թառանչն ա, վեր թա—

քուն սիրահարված ախճիգյը, բիդի սերը տա իմ ախպոր, էտ էն թառանչն ա, վեր իմ ախպերը բիդի սիրի, ուրխանա։ Էտ հարազատներին ուրուր տրեսնալի թառանչն ա, վեր իրիքյնակը սրտըմը կրակ ա ըրալ։

Էրկունչինն էլ էն ա, վեր իմ ըխպրակեն իմ ախպոր հըրփըցրալ ա, ախպերըս սըերտը թափալ ա, ինքյը ծտեն կլխնեն եր ա կալալ կյեղալ, հեն ա մին յիշիգյըմ, հանցու վեր իմ ախպեր օրուշ տեղ չի քյինի քըշտեն կենա։

Իրեքինչինն էլ, վեր մարթին երգյիրը ծիքյ ա տաս, տնես ուրան ծնված տեղը։

Ուրխունալան նհետ օխտը սհաթ ախպերք-ախպերք ուրուր անա պուք չըն կյաս։

Մին լավ քյեփ ընելանը ետը եր ըն կնաս, իմաստուն ախպորը նշանածն էլ քյիս յոր ունես, չուրսեքան քյիս ուրանց ուրուրուցեն կոշտը, ուրանց վրեղը։

Էրկու ախպերը քյիս ըն մին ծանոթ դամուրչու տոնը նի մնես, էրկու խանչալ շինիլ տաս, սրքես, պտրստես, կյաս ուրանց ծնող մորը կոշտը հսնես, կլոխը տական նհետ կըտրես, տռանը մին մեծ փոս կտրես, կրակ ընես, ծախող մորը շամդանքը կրակը շըպռտես, իրիս։ Միչև օրս էլ հա ծոխ ա ընես։

Ամեն մին հղենի քյնող զզվես ա, ըսես.— Թու՛, էս ծոխան հի՞նչ փիս վրետ ա կյա՜ս։

Օխտը օր, օխտը քշեր ըսկըսես ըն հրսանեքյ անելը։ Լհա հրսընքեն շորերը կյնաս տեղը, զարիր հարն էլ նի յա մնես, տեղնուտեղը հաստըպերակ մըտծելավ կլոխ ընգնես դավաճանեն պեները։ Հըրսընքեն կեսը չհըսած, պարի տղերքյը զարիբ հորը հետե մին կնգացու յըն քթնես, ետնան էրկու տղեն նան ուրանց հորը հրսանեքյը մին տեղ ըն ընիս։

Ներակ ընդրան, ա՛ ժողովուրթ, վեր շատ տընշվելանը ետը գյանքին վերչն էլ շատ պարի, շատ բախտավեր կինի՞, շատ լավ, սրտեն օղածը կինի, կըկադարվե։

Աստված դավաճանեն, կեղծեն, հիմարեն, ծուլեն մըզանա հրեռե տանե։

Էրկու տղան նան մին հարը հսեն ուրանց սրտին մուրազեն։ Դե իմ մուրազս տրեղ չի հըսավ, տուք էլ լոխ հսնիքյ ծեր մուրազեն։